

Styrelsen Gävle Vatten AB

Preliminär budgetram inklusive investeringar för Gävle Vatten AB 2025 samt plan för 2026-2028

Gävle Vatten AB:s styrelse beslutar

- att godkänna förslaget till Preliminär budgetram inklusive investeringar för Gävle Vatten AB år 2025 samt plan för 2026 – 2028
- att överlämna beslutad Preliminär budgetram inklusive investeringar för Gävle Vatten AB år 2025 samt plan för 2026 – 2028 till Gävle kommun
- att ge Vd i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av innehåll, tidplan och omfattning av budgetram med särskilt fokus på Nytt reningsverk i Gävle

Ärendebeskrivning

Ärendet beskriver preliminär budgetram inklusive investeringar för i första hand år 2025 med plan för perioden 2026–2028 samt utblick för investeringar till och med år 2031. Budgetramen utgör grund för fortsatt arbete med bolagets och Gästriked Vatten-koncernens verksamhetsplan och budget för år 2025.

Stor omfattning och stora osäkerheter

Många projekt, några mycket stora, pågår inom ramen för Gävle Vatten AB:s verksamhet och kommer fortlöpa över planperioden. Särskilt kan nämnas

- Utökad rening avseende PFAS-ämnen vid de två större vattenverken för att klara nya gränsvärden,
- Trygg vattenförsörjning genom mer vatten tillsammans med Älvkarleby och stärkt vattenskydd för Gävle-Valboåsen,
- Utbyggnad av VA till befintliga fastigheter i Åbyggeby i enlighet med Utbyggnadsplan samt föreläggande från Miljöprövningsdelegationen,
- Hantering av krav efter skyfallet 2021 och klimatanpassningsåtgärder,
- Utvecklad avloppsrening genom Nytt reningsverk för Gävle och anpassning av nuvarande reningsverk Duvbacken,
- Hantering av slam, även åtgärder för mottagande av slam från enskilda avlopp,
- Ledningsnätsförnyelse,
- Utredning av samt utbyggnad till, och förstärkningsåtgärder för, kommunal och privat exploatering,
- Trafikpusslet i Gävle innebär en rad stora infrastruktursatsningar och stadsomvandlingsprojekt. Trafikpusslet påverkar såväl dricksvattentäkten Gävle-Valboåsen som hela VA-systemet.

Parallellt sker en utveckling av organisationen och arbetssätt för att kunna genomföra och driftsätta de stora investeringarna samt utveckla verksamheten till nya krav och regelverk samt fler extremt stora projekt i andra bolag inom Gästrike Vatten-koncernen. Dessa aktiviteter påverkar främst det löpande resultatet.

Det finns en stor osäkerhet i omfattning och tid för planerade åtgärder, varför rambudgeten är mycket osäker och kan komma att förändras. Större förändringar mot tidigare budget (budgetramar och kommunplan 2024) är främst ökade kostnader både på grund av ökad kunskap längre in i projekten, inflation och samhällsläge, och på grund ökade krav och därmed ytterligare åtgärder.

Sedan flera år är det en utmaning att hitta rätt resurser och kompetens, både internt vid rekrytering och vid anlitan av konsulter, främst för utredning och projektering. En förändrad tidplan för utförandet inom bland annat Trafikpusslet påverkar budgetramarna.

Förslag på fortsatta satsningar år 2025-2028 utifrån en första analys

En analys har genomförts i verksamheten under tertial 1 för att få ett underlag för vilka satsningar som ur ett VA-försörjnings perspektiv är högst prioriterade och vilka som skulle kunna vara möjliga att skjuta fram i tid. Analysen behöver fördjupas och en utökad dialog med sektorerna på Gävle kommun behöver ske för att få fram ett underlag för en övergripande kommunal prioritering.

I underlaget till budgetramar ligger fortsatt satsning med för perioden 2025-2028

- Utökad rening avseende PFAS-ämnen vid de två större vattenverken
- Mer vatten tillsammans med Älvkarleby och stärkt vattenskydd
- Hantering av krav efter skyfallet 2021
- Utbyggnad av VA till befintliga fastigheter i Åbyggeby
- Pågående projekt för utbyggnad till och inom kommunal exploatering/etablering
- Privat anslutning/exploatering
- Utvecklad avloppsrening och hantering av slam
- Trafikpusslet

Det innebär att satsningar nedan föreslås pausas och skjutas fram till 2028:

- Planerad ledningsnätsförnyelse
- Klimatanpassningsåtgärder
- Utredning och projektering av nya kommunala större etableringar/exploateringar inklusive kapacitetsförstärkningar tex Forsbacka, Fredriksskans.

Ekonomi

Behov av långfristig finansiering ökar under perioden. I nuläget är prognos för helår 2025 ca 2 300 mnkr och år 2028 är prognosen att behovet är ca 6 100 mnkr, vilket innebär ett nettouplåningsbehov på ca 3 800 mnkr under perioden. Belopp är osäkert, dels på grund av att en fördjupad analys krävs vilket påverkar tidplaner och risk för ökade kostnader, dels med anledning av att finansieringsfrågan (fördelning av kostnader mellan olika parter) inte är klarlagd.

En höjning av bruksavgiften med 15 % per år under åren 2025 – 2028 har lagts in i den preliminära budgetramen för att skapa balans med ökade kostnader. Översyn för att dämpa och hålla nere kostnader har gjorts och görs kontinuerligt. I bedömningen av intäkter har förutsatts att förbrukningen kommer att ligga i paritet med nuvarande volym, med tillägg för beräknade nya kunder.

Bakgrund

VA-branschen är generellt under starkt förändringstryck och står inför den största struktumvandlingen sedan 70-talet. Klimatförändring, urbanisering och regleringar ställer nya krav. VA-organisationernas roll i samhällsplaneringen utvecklas samtidigt som VA-anläggningarna behöver uppgraderas och förnyas. Bland nya krav kan särskilt lyftas förändringar i Lag om allmänna vattentjänster (LAV), införandet av nya dricksvattenföreskrifter/direktiv, revidering av avloppsdirektivet samt ökat fokus på klimatanpassning/skyfall, säkerhet och civilt försvar. Detta kommer att leda till ökade kostnader. Inom Gävle kommun planeras dessutom för flera mycket stora infrastruktursatsningar vilket påverkar såväl åtgärder, tidplaner och kostnader.

Under 2023 till 2025 utvecklas den kommunala samverkan inom framtagande av kommunala Nödvattenplaner, Vattentjänstplaner, Brand- och släckvatten samt utvecklad Skyfall- och dagvattenhantering. Kostnader för detta belastar såväl VA-kollektiv som skattekollektiv.

I den preliminära budgetramen har förutsatts en generell inflation på 2 % per år för verksamhetskostnader. El/energikostnader är beräknade utifrån prognos från leverantör. Räntan är beräknad enligt prognosen för Gävle kommuns gemensamma låneportfölj. De stora investeringarna inom Gävle Vatten AB samt ökade lagkrav ökar resursbehovet av medarbetare och tillhörande kostnader för lokaler, IT, fordon etc. Investeringarna och kraven innebär även behov av utökad stöd inom systemförvaltning/IT samt kommunikation. Delar av dessa utgifter hanteras inom investeringsramen och delar av dem påverkar rörelsekostnaderna. Kostnader kopplade till de stora investeringsprojekten belastar respektive bolag direkt och fördelas inte genom fördelningsnyckel från Gästrike Vatten. Gemensamma kostnader från moderbolaget Gästrike Vatten fördelas enligt fastställd fördelningsnyckel.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Preliminär budgetram inklusive investeringar för Gävle Vatten AB år 2025 samt plan för 2026 – 2028 (Dokument ID 20240422-00298)

Föredragande i ärendet är Lena Blad, Vd.